تحولات ایران در آستانه سال نو

روز سه شنبه ۱۸ مارس برنامه اخبار کانال دو سوئد در ساعت ۲۱ گفتگویی با مهرداد درویش پور در آستانه سال نو درباره تحولات ایران داشت که ترجمه آن از نظرتان می گذرد.

در این برنامه نخست گزارشی درباره گسترش چشم گیر فرهنگ رفتن به کافه ها در تهران پخش شد: بنابر این گزارش، پیش تر نیروهای کنسرواتیو نسبت به این کافه ها سخت گیری نشان داده و حتی ماموران لباس شخصی هجوم می آوردند و درب آنها را می بستند. اما پس از روی کار آمدن روحانی دوباره این کافه ها به محل مردم پسندی برای دیدارها بدل شده است. در این گزارش جوانان می گویند پیش تر تصور این که بتوانند با دوست دختر یا پسر خود در این محل ها آزادانه دیدار داشته باشند، دشوار بود. آنان همواره نگران مزاحمت های ماموران لباس شخصی بودندد که ناگهان هجوم آورده، مشتریان را بیرون کرده و کافه ها را می بستند. اما اکنون اوضاع بهتر شده و آنان می توانند در این کافه ها دیدار داشته باشند و قهوه یا غذایی بخورند، بدون آن که ترس پیشین را داشته باشند. در این گزارش جوانان از رونق بیشتر دیدارها در کافه ها و بهبود فضای آن سخن می گویند که خانواده ها نیز به آن رفت و آمد بیشتری می کنند و محلی برای تفریح و خنده است.

به گفته گزارشگر تلویزیون سوئد بنا بر آمار غیر رسمی تعداد این کافه ها در تهران حدود ۵ هزار تخمین زده می شود که افزایش ۳۰۰ درصدی را نشان می دهد. پیش ار روی کار آمدن روحانی، بسیاری از صاحبان این کافه ها جرات سرمایه گذاری بیشتر را نداشتند. زیرا هر آن ممکن بود به این کافه ها هجوم آورده شود و درب آن ها بسته شود. اما امروز آنان جرات بیشتری برای رونق بخشیدن به این کافه ها یافته اند.

پیش تر روحانی به جوانان وعده داده بود که در صورت پیروزی در انتخابات آزادی های اجتماعی آنان را افزایش خواهد داد و بنا بر این گزارش، گسترش این کافه ها به نظر می رسد روزنه ای در این راستا باشد.

در دوران احمدی نژاد، ماموران، صاحبان کافه ها را مجبور می کردند که در کافه های دوربین های مخفی کار گذاشته تا همه رخدادها درون

کافه را ضبط کرده و آنان موظف بودند هر وقت که ماموران اراده می کردند، فیلم ها را در اختیارشان قرار دهند. اما اکنون کافه ها مطئمن تر شده اند. اکنون در این کافه ها از بلندگوها موسیقی غربی پخش می شود، پوستر و آگهی فیلم ها، نمایش تئاتر و عکس هنرپیشه های آمریکایی به چشم می خورد که خود نشانه ای از تمایل به فرهنگ غربی شناخته می شود. حتی افراد می توانند به اینترنت مجانی دسترسی داشته باشند. جوانان در این گزارش اشاره می کنند به رغم وجود محدودیت ها در مقایسه با گذشته فضای کافه ها بهتر و خطر بستن آنان کمتر شده است.

پس از پخش این گزارش دوگوینده برنامه اخبار از مهرداد درویش پور می پرسند:

– پیش از همه رفتن به کافه ها در ایران با سوئد معنای متفاوتی دارند. کافه ها درایران چه کارکردی برای جوانان دارند؟

مهرداد دوریش پور: برای جوانان سوئدی نیز کافه محلی برام معاشرت و سرگرمی است. اما در اینجا نهادها و محیط های گوناگونی وجود دارند که جوانان از طریق آن می توانند به نیازها و علائق خود پاسخ گویند و رضایت داشته باشند. اما در ایران حکومت اسلامی نیازها و خواست های جوانان را به سختی خفه می کند، هم از این رو کافه ها در ایران نقش بسیار برجسته تری برای جوانان دارند. این کافه ها عملا مهترین محل دیدار، معاشرت و روابط اجتماعی، لاس زدن، خبردار شدن از فعالیت های هنری و فرهنگی و… است. حتی در دوران جنبش سبز این کافه ها به محلی برای فعالیت و بسیج اجتماعی بدل شده بودند.

– این که امروز جوانان بیش از گذشته جرات رفتن به این کافه ها را یافته اند، از چه اهمیتی برخوردار است؟

مهرداد درویش پور: به گمان من مثبت است. با توجه به این که بیکاری افزایش یافته است و بسیاری از جوانان بیکار هستند، محلی دیگری نیز برای تفریح ندارند، رفتن به این کافه ها اهمیت زیادی برای معنا بخشیدن به زندگی روزمره، سرگرمی و معاشرت و شادی آنها دارد. فضای فرهنگی این کافه ها کاملا متفاوت از آن چیزی است که حکومت درپی آن است. در واقع استیل زندگی جوانان در این کافه ها نوعی از مقاومت جامعه مدنی در برابر فضای رسمی مذهبی حکومت را به نمایش می گذارد. به گمان من در حالی که در منطقه، اسلام گرایی رشد کرده است در ایران گرایش به سکولاریسم به شدت در حال رشد است و

مردم ایران از سکولارترین جمعیت ها در کل منطقه هستند. این شکاف و تضاد ارزش ها بین دولت و جامعه از جمله در این کافه ها به گونه ای چشمگیر به چشم می خورد.

– زمانی که روحانی رئیس جمهوری ایران به قدرت رسید، وعده جامعه ای بازتر و لیبرال تر را داد. آیا آن چه مشاهده می کنیم، نشانه ای از آن است؟

مهرداد درویش پور: نه چندان. موضوع اندکی پیجیده است. آزادی های اجتماعی در برخی زمینه ها اندکی بیشتر شده است. اما در زمینه حقوق سیاسی اوضاع تغییر چندانی صورت نگرفته است. میزان اعدام ها افزایش یافته است. برخی روزنامه ها جدید هم بسته شدند. فعالین حقوق بشر همچنان دستگیر و روانه زندان می شوند. اما در زمینه آزادی های اجتماعی اندکی از فشارها به ویژه در آستانه سال نو کمتر شده است.

-چطور در برخی زمینه های دیگر اوضاع حتی بدتر شده است، اما درست در برخورد به کافه ها فضا نسبت به گذشته معتدل تر شده است؟

مهرداد درویش پور: این حوزه کمتر برای حکومت تحریک آمیز است. گروه های کنسرواتیو به شدت مشغول فشار به نیروهای پراگماتیست در حوزه های دیگر نظیر سیاست خارجی دولت روحانی هستند. در همین روزهای اخیر کاترین اشتون از چهره های دگر اندیش و فعالین حقوق بشر در ایران دیدن کرده است که به شدت مورد حمله کنسرواتیوها قرار گرفته است. آنان با حمله به نیروهای پراگماتیست و تشدید فشارها تلاش می کنند نشان دهند که چه در سیاست خارجی و چه داخلی، این آنان هستند که حرف آخر را می زنند. به عبارت دیگر آنان نیروی خود را در جای دیگری متمرکز کرده اند و فرصت چندانی برای سخت گیری در رابطه با کافه ها ندارند. البته تحولات مربوط به آن را نیز زیر نظر دارند و منتظرند ببینند چگونه پیش خواهد رفت.

از شما سپاسگزاریم. از این گذشته به خانه بروید و فرا رسیدن سال نو را نیز جشن بگیرید.

مهرداد درویش پور: متشکرم. من هم مایلم از این فرصت استفاده کنم و فرارسیدن سال نو را به همه ایرانیان و همه کسانی که نوروز را پاس میدارند، تبریک بگویم.